

OBSAH

I. Obecné otázky psychologie	11
1 Předmět psychologie a význam psychologických poznatků	11
1.1 Pojem a předmět psychologie	11
1.2 Odvětví psychologie	11
1.3 Význam psychologických poznatků	13
2 Vznik a historický vývoj psychiky	15
2.1 Organismus a prostředí	15
2.2 Regulace vztahů organismu k prostředí	16
2.3 Vznik a vývoj psychiky živočichů	19
2.4 Vznik lidského vědomí	23
2.5 Historický vývoj lidské psychiky	26
3 Determinace lidské psychiky	27
3.1 Biologická determinace lidské psychiky	27
3.1.1 Nervová soustava a její činnost	27
3.1.2 Žlázy s vnitřní sekrecí	36
3.1.3 Tělesný stav a růst organismu	36
3.1.4 Biologické potřeby	38
3.1.5 Dědičnost	38
3.1.6 Vztah mezi tělesnými a duševními vlastnostmi	39
3.2 Sociální determinace lidské psychiky	40
3.2.1 Charakteristika sociálního prostředí	41
3.2.2 Mechanismus sociální determinace lidské psychiky	43
3.2.3 Vztah mezi biologickou a sociální determinací lidské psychiky	44
4 Dialekticko-materialistické chápání lidské psychiky	45
4.1 Prožívání a chování	45
4.2 Psychika, vědomí a nevědomí	47
4.3 Psychika jako funkce nervové soustavy	48
4.4 Psychika jako odraz objektivní skutečnosti	48
4.5 Psychika jako jednota subjektivního a objektivního	48
4.6 Psychika jako jednota vědomí a činnosti	49
4.7 Společenská determinovanost psychiky	50
4.8 Vývojová determinovanost psychiky	50
4.9 Dynamičnost psychiky	51
4.10 Celistvost psychiky	51
4.11 Podstata psychiky	52

II. Psychické procesy a stavy	53
5 Poznávací procesy	53
5.1 Čítí a vnímání	53
5.1.1 Obecná charakteristika čítí	53
5.1.2 Základní druhy počítků	53
5.1.3 Obecná charakteristika vnímání	55
5.1.4 Základní druhy vnímání	57
5.1.5 Individuální rozdíly při vnímání a pozorování	60
5.2 Představivost (představy a fantazie)	62
5.2.1 Obecná charakteristika představivosti	62
5.2.2 Základní druhy představ a typy představivosti	62
5.2.3 Místo představ a fantazie v psychické a praktické činnosti	63
5.3 Myšlení a řeč	64
5.3.1 Obecná charakteristika myšlení	64
5.3.2 Myšlenkové operace	65
5.3.3 Formy myšlení	66
5.3.4 Myšlení a řešení problémů, úloh	66
5.3.5 Základní druhy myšlení	68
5.3.6 Obecné rozumové schopnosti – inteligence	69
5.3.7 Vlastnosti a individuální zvláštnosti myšlení	70
5.3.8 Obecná charakteristika řeči	71
5.3.9 Druhy řeči	71
5.3.10 Vztah řeči k poznávacím procesům	72
5.4 Paměť	73
5.4.1 Obecná charakteristika paměti	73
5.4.2 Teorie paměti	73
5.4.3 Fáze paměti	75
5.4.4 Základní druhy a typy paměti	76
5.4.5 Vlastnosti a individuální zvláštnosti paměti	79
6 Pozornost	79
6.1 Obecná charakteristika pozornosti	79
6.2 Druhy pozornosti	80
6.3 Vlastnosti a individuální zvláštnosti pozornosti	81
7 City	82
7.1 Obecná charakteristika citů	82
7.2 Základní druhy citů	82
7.3 Vlastnosti a individuální zvláštnosti citů lidí	86
7.4 Význam citů v psychickém životě a činnosti člověka	87

III. Psychologie činnosti, jednání a chování	89
8 Aktivace	89
8.1 Obecná charakteristika aktivace	89
8.2 Aktivační činitelé	90
9 Základní druhy lidské činnosti	91
9.1 Hra	91
9.1.1 Obecná charakteristika hry	91
9.1.2 Teorie hry	92
9.1.3 Druhy her	93
9.2 Učení	95
9.2.1 Obecná charakteristika učení.	95
9.2.2 Fáze učení	95
9.2.3 Křivka učení	96
9.2.4 Druhy učení	96
9.2.5 Faktory ovlivňující průběh a výsledky učení	97
9.3 Práce	103
9.3.1 Obecná charakteristika práce.	103
9.3.2 Základní druhy práce	103
9.3.3 Činitelé ovlivňující průběh a výsledky práce	103
9.3.4 Význam práce pro rozvoj člověka	106
9.4 Tvořivá činnost	106
9.4.1 Vrozené a naučené formy činnosti	106
9.4.2 Obecná charakteristika tvořivé činnosti	107
9.4.3 Stupně tvořivé činnosti	108
9.4.4 Fáze tvořivé činnosti	108
9.4.5 Faktory tvořivé činnosti	109
9.4.6 Význam tvořivé činnosti	111
10 Psychologie jednání a chování.	111
10.1 Volní jednání	111
10.1.1 Charakteristika volního jednání	111
10.1.2 Rozbor volního jednání	112
10.1.3 Vlastnosti a individuální zvláštnosti vůle	113
10.1.4 Úloha vůle v činnosti člověka	115
10.2 Chování člověka	116
10.2.1 Odlišnost chování člověka od chování živočichů	116
10.2.2 Chování člověka v zátěžových a konfliktních situacích	117
10.2.2.1 Zátěžové situace a reakce na ně	117
10.2.2.2 Konfliktní situace a reakce na ně	119
10.2.3 Řešení konfliktů	120

IV. Psychologie osobnosti	122
11 Obecná charakteristika osobnosti	122
11.1 Vymezení osobnosti	122
11.2 Vlastnosti osobnosti	123
11.3 Psychická struktura osobnosti. (4)	125
11.4 Teorie osobnosti	126
11.5 Marxistická teorie osobnosti	130
11.6 Poznávání (zkoumání) osobnosti	130
12 Aktivačně motivační vlastnosti osobnosti	134
12.1 Motivace	134
12.2 Potřeby a pudy	135
12.3 Zájmy, záliby a sklony	139
12.4 Aspirace, cíle a životní plány	141
12.5 Zvyky	142
13 Vztahově postojevé vlastnosti osobnosti	143
13.1 Charakter	143
13.2 Postoje	146
13.3 Ideály	148
13.4 Citové vztahy	149
14 Výkonové vlastnosti osobnosti.	149
14.1 Schopnosti a vlohy	149
14.2 Vědomosti, dovednosti a návyky	151
15 Seberegulační vlastnosti osobnosti	153
15.1 Sebeuvědomování, sebepoznávání a sebekoncepce	153
15.2 Svědomí a sebekritika	154
15.3 Sebevýchova	155
16 Dynamické vlastnosti osobnosti (10)	157
16.1 Charakteristika temperamentu	157
16.2 Klasické typy temperamentu	158
16.3 Typy vyšší nervové činnosti	158
17 Vlastnosti osobností v socialismu a komunismu	160

V. Psychohygienu - zdravý vývoj osobnosti 164

18 Poruchy duševního života a psychohygienu	164
18.1 Příčiny vzniku duševních poruch (chorob)	164
18.2 Druhy duševních poruch (chorob).	166
18.3 Prevence a léčba duševních poruch (chorob)	167
18.4 Některé psychohygienické zásady zdravého duševního života	169

VI. Základy sociální psychologie	174
19 Předmět a význam sociální psychologie	174
19.1 Předmět sociální psychologie	174
19.2 Vztah sociální psychologie k příbuzným vědním disciplínám	174
19.3 Význam sociální psychologie pro společenskou praxi	175
20 Socializace jedince a regulace lidského chování	176
20.1 Proces socializace	176
20.2 Sociální učení a jeho formy	178
20.3 Společenské normy a hodnoty	179
20.4 Status a role	180
20.5 Kulturní vzorce chování	181
21 Motivace lidského chování	182
21.1 Společenské potřeby, společenské zájmy a motivační hodnoty	182
21.2 Postoje a sociální chování	186
22 Komunikace	188
22.1 Interakce	188
22.2 Komunikace a její formy	189
23 Jednotlivec a skupina	193
23.1 Pojem sociální skupina	193
23.2 Klasifikace sociálních skupin	195
23.3 Vliv sociální skupiny na jednotlivce	197
23.4 Skupinové normy a sankce	197
23.5 Struktura vztahů v sociální skupině	200
23.6 Vůdcovství v sociální skupině	201
24 Osobnost a sociální systém	203
24.1 Sociální systém a jeho vliv na osobnost	203
24.2 Vliv společenského řádu na životní způsob	204

VII. Vývojová psychologie

25 Obecná charakteristika ontogenetického vývoje	207
25.1 Pojem a podstata duševního vývoje člověka	207
25.2 Činitelé, příčiny a podmínky duševního vývoje člověka	208
25.3 Zákonitosti duševního vývoje člověka	210
25.4 Periodizace duševního vývoje člověka	211
26 Duševní vývoj v kojeneckém věku	212
26.1 Prenatální období	212
26.2 Novorozenecké období	213
26.3 Kojenecké období	215
26.4 Podmínky správného vývoje kojence	218

27	Duševní vývoj v mladším předškolním věku	220
27.1	Tělesný a pohybový vývoj	220
27.2	Vývoj poznávacích procesů	221
27.3	Vývoj citů a společenských kontaktů	223
27.4	Počátky vývoje osobnosti	223
27.5	Podmínky správného vývoje dítěte v mladším předškolním věku	224
28	Duševní vývoj ve starším předškolním věku	225
28.1	Tělesný a pohybový vývoj	225
28.2	Vývoj poznávacích procesů	226
28.3	Citový a společenský vývoj	229
28.4	Utváření osobnosti dítěte staršího předškolního věku	229
28.5	Hra a umělecká tvořivost dětí předškolního věku	230
29	Duševní vývoj v mladším školním věku	231
29.1	Problematika školní zralosti	231
29.2	Význam vstupu do školy pro duševní vývoj dítěte	232
29.3	Tělesný a pohybový vývoj	232
29.4	Vývoj poznávacích procesů	233
29.5	Citový a společenský vývoj	236
29.6	Utváření osobnosti	237
30	Duševní vývoj ve středním a starším školním věku	239
30.1	Tělesný a pohybový vývoj	239
30.2	Pohlavní vývoj	240
30.3	Vývoj intelektu	240
30.4	Vývoj citů	241
30.5	Vývoj vůle	241
30.6	Vývoj sociálních vztahů	242
30.7	Vývoj osobnosti	244
30.8	Profesionální orientace	245
31	Duševní vývoj v období adolescence	246
31.1	Tělesný a pohybový vývoj	247
31.2	Vývoj intelektu	247
31.3	Vývoj citů	248
31.4	Vývoj zájmů	248
31.5	Vývoj sociálních vztahů	249
31.6	Utváření osobnosti	250